

Άγιος Βησσαρίων :

“Τό σεμνό καύχημα τῆς Ἐκκλησίας”

(15 Σεπτεμβρίου)

ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ: Μιά χαρισματική προσωπικότητα μέ ἀγιότητα βίου καί τεράστιο φιλανθρωπικό καί κοινωνικό ἔργο, εἰδικά στήν περιοχή τῶν Τρικάλων ἀπ’ ὅπου καταγόταν καί ὅπου εἶχε τήν ἔδρα του καί ὅπου πλέον τιμᾶται ὡς πολιοῦχος.

Ὁ Ἅγιος Βησσαρίων γεννήθηκε στην Πόρτα Παναγιά Τρικάλων γύρω στό 1490, δηλαδή μέσα στά δύσκολα χρόνια τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς. Καταγόταν ἀπό ἱερατική οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἀνέδειξε ἐπισκόπους, μοναχοῦς καί μοναχές.

Ἄπό μικρό παιδί ἀγαποῦσε τήν Ἐκκλησία καί συχνά πήγαινε κοντά στόν πνευματικό του πατέρα, τόν μητροπολίτη Λαρίσης Μᾶρκο, καί τόν ὑπηρετοῦσε μέ πολλή ταπείνωση καί ὑπακοή. Ἄφοῦ ἔμαθε τά πρῶτα γράμματα καί ἔφτασε σέ κατάλληλη ἡλικία, ὁ ἐνάρετος μητροπολίτης τόν χειροτόνησε διάκονο κι ἔπειτα πρεσβύτερο.

Τό 1517 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλασσῶνος καί Δομενίκου. Δυστυχῶς ὁμως δέν ἔγινε δεκτός ἀπό τούς κατοίκους ἐκείνης τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖοι βρισκόνταν σέ διένεξη μέ τήν Μητρόπολη Λαρίσης καί δέν ἤθελαν νά δεχθοῦν ὅποιονδήποτε προερχόταν ἀπό αὐτήν.

Ὁ ταπεινός ἐπίσκοπος Βησσαρίων ὑπέμεινε μέ ὑποδειγματική μακροθυμία τήν περιφρόνηση πού τοῦ ἔγινε καί ἐπέστρεψε στά Τρίκαλα κοντά στόν Γέροντά του Μᾶρκο. Τά τέσσερα χρόνια πού παρέμεινε στά Τρίκαλα τά ἀφιέρωσε σέ ἔργα ἀγάπης καί φιλανθρωπίας.

Ταπεινά κι ἀθόρυβα, χωρίς νά τόν παίρνουν εἶδηση οἱ πολλοί, ἐπισκεπτόταν τή νύκτα πτωχοῦς καί μοναχικούς ἀσθενεῖς, γιά νά καθίσει δίπλα στό προσκέφαλό τους, νά τούς παρηγορήσει καί νά τούς

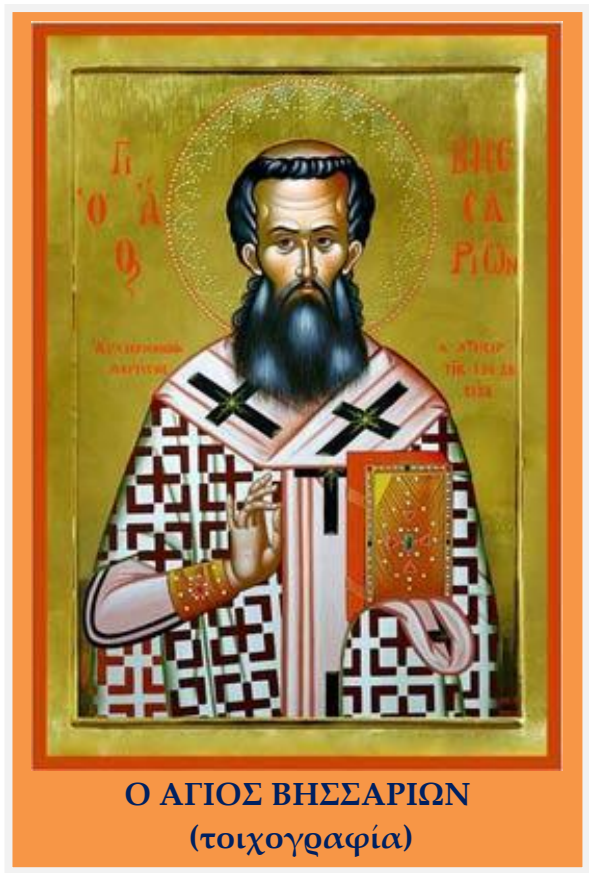

ἐνισχύσει. Ἐπλενε τά λερωμένα ροῦχα τους μέ τά ἴδια του τά χέρια καί δέν δίσταζε νά τούς ἐξυπηρετεῖ ἀκόμη καί στίς πιό ταπεινωτικές δουλειές.

Τό 1521 τόν κάλεσαν νά ἀναλάβει τή διαποίμανση τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν. Ἀλλά καί στή θέση αὐτή δοκίμασε πίκρες καί θλίψεις ἀπό ἄδικες κατηγορίες καί συκοφαντίες, τίς ὁποῖες ἀντιμετώπισε μέ ἀνεξικακία καί συγχωρητικότητα.

Μετά τό θάνατο τοῦ μητροπολίτη Λαρίσης Μάρκου, σύσσωμος ὁ κληῖρος καί ὁ λαός τῆς Θεσσαλίας ζήτησαν νά ἀναλάβει ὡς διάδοχος τή Μητρόπολη τό ἄξιο πνευματικό του τέκνο, ὁ Βησσαρίων. Καί πράγματι τό 1527 ὁ πολύπαθος ιεράρχης ἐξελέγη μητροπολίτης - ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης. (Ὁ τίτλος «ἀρχιεπίσκοπος» στή συγκεκριμένη περίπτωση ἀποτελεῖ τιμητικό τίτλο τοῦ μητροπολίτου Λαρίσης καί δεν ἀντιστοιχεῖ στή σημερινή γνωστή σημασία τοῦ ὄρου, πού δηλώνει τόν πρῶτο στήν ἱεραρχία μεταξύ ἐπισκόπων μιᾶς αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας).

Μέ ἔδρα τὰ Τρίκαλα (ἡ ἔδρα τοῦ μητροπολίτου Λαρίσης ἀπό τὰ μέσα τοῦ 14ου αἰῶνος ὡς τό 1763 εἶχε μεταφερθεῖ στά Τρίκαλα λόγω δυσκόλων συνθηκῶν στήν τουρκοκρατούμενη Λάρισα), ὁ στοργικός ἐπίσκοπος ἀνέπτυξε ἀξιοθαύμαστη ποιμαντική καί φιλανθρωπική δράση καί ἀνακούφισε τό σκλαβωμένο λαό πού στέναζε κάτω ἀπό τήν ὀθωμανική κυριαρχία. Μέ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας ἐξαγόρασε πολλούς χριστιανούς αἰχμαλώτους, ἔθρεψε πτωχοῦς, περιέθαλψε ἀσθενεῖς.

Παράλληλα ἔκτιζε ναοῦς ἀλλά καί πρωτοστατοῦσε σέ ἔργα πρωτοποριακά γιά ἐκεῖνα τὰ δύσκολα χρόνια: ἄνοιξε δρόμους καί κατεσκεύασε γέφυρες, ὅπως αὐτή τοῦ Κοράκου στόν Ἀχελῷο, τοῦ Πορταϊκοῦ καί τῆς Σαρακίνας στόν Πηνειό. Κι ὅλα αὐτά μέ ἀνυπολόγιστους κόπους καί ἔξοδα, μέ ἀπίστευτα ἐμπόδια καί ἀμέτρητους κινδύνους. Ἀποκορύφωμα τῆς δράσεώς του ὑπῆρξε ἡ ἀνέγερση (μεταξύ τῶν ἐτῶν 1527-1535) τῆς περίφημης ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος στό Δούσικο.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΔΟΥΣΙΚΟΥ: Σέ ἀπόσταση μόλις 5 χλμ. ἀπό τήν κωμόπολη τῆς Πύλης Τρικάλων, στίς καταπράσινες πλαγιές τοῦ Κόζιακα, σέ ὑψόμετρο 700 μ. καί μέ ἀπέραντη θέα πρὸς τόν θεσσαλικό κάμπο ὑψώνεται μεγαλόπρεπα ἡ Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος Δουσίκου.

Συνιδρυτής τῆς νέας Μονῆς ὑπήρξε καί ὁ ἀδελφός τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος, Ἰγνάτιος, ἐπίσκοπος Καππούας καί Φαναρίου, ὁ δέ ἀνεψιός τους Νεόφυτος, μητροπολίτης Λαρίσης, ἔκανε σημαντικές προσθῆκες κατά τὰ ἔτη 1550–1568. Στό σημεῖο ἀνοικοδομήσως ὑπῆρχαν ἐρείπια βυζαντινοῦ μοναστηρίου τοῦ 13^{ου} αἰώνος. Οἱ διαστάσεις τοῦ κτηριακοῦ συγκροτήματος, μέ τούς προεξέχοντες ἐξώστες καί τίς πολεμίστρες, ἔχουν φρουριακό χαρακτήρα. Ἡ εἴσοδος, ὡς τό 1962, γιά λόγους ἀσφαλείας, γινόταν μέ ἀνεμόσκαλα καί δίχτυ («βριζόνι»). Ἀπό τό 1962 γίνεται μέσω τῆς πύλης πού ἀνοίχθηκε στή δυτική ἄκρη τῆς νοτίας πλευρᾶς τῆς Μονῆς.

Τό καθολικό (=ὁ κεντρικός ἱερός ναός) ὑψώνεται ἐπιβλητικό στό κέντρο τῆς ἐσωτερικῆς αὐλῆς. Κτίσθηκε ἀπό τόν ἀνεψιό τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος, τόν Λαρίσης Νεόφυτο. Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μέ χορούς, κατά τόν ἀγιορειτικό τύπο, λιτή καί τρεῖς τρούλλους καί τοιχογραφήθηκε ἀπό τόν Κωνσταντινοπολίτη ἀγιογράφο Τζώρτζη (1557). Ναός εὐρύχωρος, ὑψηλός, μέ ἐπιμελημένη ἀπό πωρόλιθο τοιχοδομία, τυφλά τόξα καί κεραμοπλαστικό διάκοσμο, ἐπιτυγχάνει μέ τή μορφολογία του τήν ἐξαῦλωση τοῦ χώρου καί τήν ψυχική ἀνάβαση τῶν πιστῶν. Τό εἰκονογραφικό πρόγραμμα τοῦ καθολικοῦ εἶναι πιστό στόν ἰδεαλισμό τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς καί ἱεραρχεῖται μέ βάση τό δόγμα καί τήν ὀρθόδοξη λατρεία. Διατηρεῖται σέ ἄριστη κατάσταση καί ἐξαιτίας τῶν μεγάλων ἐπιφανειῶν πού καλύπτει, παρουσιάζει πλούσια καί πολύπρῶσωπη θεματογραφία.

Τό τέμπλο εἶναι ξυλόγλυπτο, ἔργο καλλιτεχνῶν ἀπό τούς Λινοτόπους. Κατάσκευάσθηκε τό 1767 καί κοσμεῖται ἀπό πρόσωπα ἀγγέλων καί παραστάσεις ἀπό τό φυτικό καί ζωικό βασίλειο. Ἐκτείνεται σέ μεγάλο ὕψος καί ἐπιχρυσώθηκε τό 1813. Τῆς ἴδιας

τέχνης είναι ο δεσποτικός θρόνος και τα δύο προσκυνητάρια, ενώ οι φορητές εικόνες ανάγονται σε διάφορες χρονικές περιόδους.

Στή μακρά περίοδο της τουρκικής δουλείας ή Μονή Δουσίκου άπετέλεσε όχι μόνο εργαστήριο άγγελικής πολιτείας, αλλά και σπουδαίο κέντρο κοινωνικοῦ και πολιτιστικοῦ βίου στή δυτική Θεσσαλία και τήν Ἡπειρο, καθώς και κοιτίδα τῶν ἔθνικῶν παραδόσεων τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων. Εἶχε ὀργανώσει εργαστήριο ἀντιγραφῆς κωδίκων και βιβλιοδεσίας, πλαισιωμένο ἀπό πλειάδα ἀρίστων κωδικογράφων και παρήγαγε πλῆθος χειρογράφων πού ἐμπλουτίζουν και κοσμοῦν σήμερα πολλές βιβλιοθῆκες στήν Ἑλλάδα και στό ἔξωτερικό.

Ἐξαιτίας τῆς ἔθνικῆς δράσεώς της ἔγινε ἐπανειλημμένως ὁ στόχος τῶν κατακτητῶν: τό 1771 λεηλατήθηκε ἀπό 5.000 τουρκαλβανούς, τό 1820 ἔπισης. Τό 1823 σώθηκε, ὡς ἐκ θαύματος, ἀπό τήν πρωτοφανῆ ἀγριότητα

τοῦ τουρκαλβανοῦ «μουσελίμη» τῶν Τρικάλων Σούλτζια Κόρτζα, ἀρκετοί μοναχοί ὄμως θανατώθηκαν και ἐσυλήθη τό ταμεῖο της. Παρά τά δεινά, τό 1858 ἐπί ἡγουμενίας τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, ἀνέλαβε ὑπό τήν προστασία και τή διοίκησή της τήν ἑλληνική Σχολή Τρικάλων και ἰδρυσε ἰατρεῖο γιά τούς ἀπόρους ἀσθενεῖς τῆς περιοχῆς. Τό 1943 βομβαρδίστηκε μέ πυροβολικό ἀπό τούς Ἰταλούς και λίγο

αργότερα και από τους Γερμανούς, χωρίς να υποστεί σημαντική καταστροφή.

Από την πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη της Μονής 532 χειρόγραφα, πολλά των οποίων περιγαμηνά, μεταφέρθηκαν προς φύλαξη στην Έθνική Βιβλιοθήκη (Αθήνα). Σήμερα έναπόκεινται αρκετά έντυπα βιβλία, παλαίτυπα και νεότερα και λίγα χειρόγραφα. Μεταξύ των ι. λειψάνων που φυλάσσονται στην Μονή περιλαμβάνονται η κάρα και η σιαγών του Αγίου κτίτορος Βησσαρίωνος, η κάρα του νεομάρτυρος Ιωάννου του έξ'Αγράφων και άλλων αγίων.

Η έντολή του κτίτορος Αγίου, διατυπωμένη στη διαθήκη του, ισχύει μέχρι σήμερα για τό άβατο των γυναικων στη Μονή. Έτσι, εκτός της Μονής ανηγέρθη Ίερός Ναός του Αγίου Βησσαρίωνος, προς λατρευτική χρήση και προσκύνηση των γυναικων, του οποίου τά Θυρανοίξια έτελέσθησαν την 11^η Σεπτεμβρίου 2003.

Η Ίερά Μονή Δουσίκου πανηγυρίζει την 6^η Αύγούστου (Μεταμόρφωσις του Σωτήρος) και την 15^η Σεπτεμβρίου (μνήμη Αγίου Βησσαρίωνος).

Πέντε χρόνια μετά την αποπεράτωση της Μονής ο Άγιος αρρώστησε βαριά. Άν και ήταν μόλις 50 ετών, ο οργανισμός του είχε εξαντληθεί από τις συνεχείς περιπέτειες και την άσταμάτητη δραστηριότητά του προς ώφέλειαν του ποιμνίου του.

Όταν προαισθάνθηκε ότι πλησιάζει τό τέλος του, κάλεσε κοντά του τους κληρικούς και μοναχούς της έπαρχίας του, τους έδωσε τις τελευταίες συμβουλές του και παρέδωσε ειρηνικώς την ψυχή του στον Κύριο στις 13 Σεπτεμβρίου 1540.

Ἐνταφιάστηκε στό κοιμητήριο τῆς ἱερᾶς Μονῆς, ἀλλά δυστυχῶς κάποιος Ἀγαρηνός ἔκλεψε τό ἱερό του λείψανο. Σώθηκε ὁμως, μέ θαυμαστό τρόπο, ἡ τιμία κἀρα του, ἡ ὁποία φυλάσσεται στό μοναστήρι τοῦ Δουσίκου, τό ὁποῖο πλέον εἶναι γνωστό καί τιμᾶται στό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος καί ἀκτινοβολεῖ πνευματικά στήν περιοχή.

Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου (15 Σεπτεμβρίου) ἐορτάζεται μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα στό μοναστήρι του ἀλλά καί στόν τόπο καταγωγῆς του, τήν Πύλη Τρικάλων. Τήν παραμονή τῆς ἐορτῆς γίνεται λιτανεία μέ τήν τιμία κἀρα τοῦ Ἁγίου καί στήν Καλαμπάκα. Στά Τρίκαλα μεταφέρεται ἡ τιμία κἀρα τήν Κυριακή τῆς Σαμαρείτιδος καί τότε τελεῖται πανηγυρικά ἡ ἐορτή τοῦ πολιοῦχου μέ ἐπίκεντρο τον περίλαμπρο ἱερό προσκυνηματικό Ναό πού ἔχει ἀνεγερθεῖ πρός τιμήν του. Στή Λάρισα ἐπίσης τιμᾶται ὡς συμπολιοῦχος. Ἡ μνήμη του τιμᾶται γενικότερα στήν Θεσσαλία, στήν Ἡπειρο, στήν Δυτική Μακεδονία καθώς καί στίς παραδουνάβιες χῶρες.

Ἀναρίθμητα εἶναι τά θαύματα πού ἐπιτέλεσε καί ἐπιτελεῖ ἡ τιμία κἀρα τοῦ Ἁγίου, ὄχι μόνο στήν περιοχή τῶν Τρικάλων ἀλλά καί σέ ἄλλες περιοχές, ὅπως στή Φιλιπιάδα Πρεβέζης, στήν πόλη τῆς Λευκάδος καί στό Μεγανήσι Λευκάδος, ὅπου τιμᾶται ἐπίσης ὡς προστάτης καί πολιοῦχος. Οἱ πρεσβεῖες του στόν φιλόνητο Κύριο ἔσωσαν τίς πόλεις αὐτές ἀπό ἐπιδημίες ἀλλά καί καταστροφές στίς γεωργικές καλλιέργειες (π.χ. ἀκρίδες). Σέ ἄλλη περίπτωση ἀνομβρίας, μόλις ἔγινε λιτάνευση τῆς κἀρας τοῦ Ἁγίου ἀμέσως ἄρχισε καταρρακτώδης βροχή!

Τόν Αύγουστο τοῦ 1743 ὁ ἱερομόναχος Ματθαῖος μετέφερε τήν ἁγία Κάρα στή Λευκάδα, ἡ ὁποία ἐμαστίζετο ἀπό τή φοβερή ἐπιδημία τῆς «εὐλογιάς» (πανώλους ἢ πανούκλας). Μέ τήν παρέμβαση τοῦ Ἁγίου, οἱ Λευκάδιοι σώθηκαν ἀπό τή λοιμώδη ἀσθένεια καί ἔκτισαν Ναό πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου, στήν πόλη τῆς Λευκάδος καί μάλιστα στό χῶρο ὅπου προηγουμένως εἶχε στηθεῖ τό λοιμοκαθαρτήριο. Μέχρι σήμερα ἡ περιοχή (συνοικία) ἐκείνη ὀνομάζεται «Ἁγία Κάρα».

Ὅταν -καί πάλι- στά τέλη τοῦ δεκάτου ἐνάτου καί ἀρχές τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα ἡ ἐπιδημία τῆς «εὐλογιάς» θέριζε τούς ἀνθρώπους στό Βαθύ Μεγανησίου Λευκάδος, μετέφεραν τήν ἁγία Κάρα τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος ἀπό τήν ἱερά Μονή Δουσίκου, στό Μεγανήσι. Ἔγιναν δεήσεις καί ἐνικήθη θαυματουργικῶς ἡ ἀσθένεια. Γιά νά τιμήσουν οἱ χριστιανοί τόν Ἅγιο ἐτοποθέτησαν Εἰκόνα Του στόν Ἱερό Ναό τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Κατωμερίου καί κατά τό ἔτος 1910 ἄρχισαν νά κτίζουν πρός τιμήν Του τήν Ἐκκλησία στό Βαθύ. Ἐκτοτε μεταφέρθηκε κι ἄλλες φορές γιά προσκύνημα ἡ τιμία Κάρα τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος στό Μεγανήσι, μέ τελευταῖα τόν Αὔγουστο τοῦ 2018!

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ: Ὁ Ἱερός Ναός τοῦ Ἁγ. Βησσαρίωνος στό Βαθύ Μεγανησίου εἶναι ἀπλή μονόκλιτη

βασιλική. Στή δυτική ἐξωτερική πλευρά τοῦ Ναοῦ βρίσκεται τό καμπαναριό, κτίσμα τοῦ ἔτους 1996. Ὁ Ναός ἐσωτερικά διαιρεῖται – ὅπως οἱ ὀρθόδοξοι ναοί- σέ δύο μέρη: τό Ἅγιον Βῆμα καί τόν κυρίως Ναό. Τό

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ

Ἅγιον Βῆμα χωρίζεται ἀπό τόν ὑπόλοιπο Ναό μέ ξυλόγλυπτο ἐπιχρυσωμένο (μερικῶς) τέμπλο, νέοκλασσικοῦ ρυθμοῦ, ἔργο τοῦ Ἰωάννου Βρεττοῦ, κατασκευασμένο τό ἔτος 1921. Σύγχρονος εἶναι καί ὁ γυναικωνίτης, ἔργο κι' αὐτός τοῦ ἰδίου τεχνίτη. Οἱ τρεῖς δεσποτικές εἰκόνες τοῦ τέμπλου (Χριστοῦ, Παναγίας, Προδρόμου) προέρχονται ἀπό τό παλαιότερο τέμπλο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωμένης Λευκάδος. Ἡ τέταρτη (ὁ ἅγιος Βησσαρίων) εἶναι ἔργο τῆς Οὐρανίας Γαζῆ). Οἱ ὑπόλοιπες εἰκόνες τοῦ τέμπλου εἶναι –κατά προφορική παράδοση– ἔργα κάποιου Παρασκευᾶ πρόσφυγα. Στήν ὀροφή βρίσκονται ἔργα τοῦ αὐτοδίδακτου ζωγράφου Εὐσταθίου Ἀργύρη.

Ὁ Ναός εἶναι ἐνοριακός καί ὑπάγεται στήν Ἱερά Μητρόπολη Λευκάδος καί Ἰθάκης. Σ' αὐτόν ἀνήκουν ὡς παρεκκλήσια, οἱ Ἱεροί Ναοί τοῦ Ἁγίου Κωνσταντῖνου (στό κοιμητήριο Βαθέος), τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου καί τῆς Παναγίας Ἐλεούσης Βαθέος, ἐκατέρωθεν τοῦ λιμένος Βαθέος.

Ὅλη ἡ ζωή τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος ἦταν μιά ἀγκαλιά γεμάτη ἀγάπη, συγχωρητικότητα καί προσφορά πρὸς τόν συνάνθρωπο. Αὐτή ἡ ἀγάπη του, πού ξεχειλίζει διαρκῶς καί μέ τά θαύματά του συνεχίζει νά εὐεργετεῖ τόν τόπο μας, ἄς μᾶς συγκινήσει κι ἄς μᾶς ἐμπνεύσει. Ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη ἀπό μιά ζεστή ἀγκαλιά. Τήν ἀγκαλιά τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀνοίγεται πρὸς ὅλους καί ἐκδηλώνει πλούσια τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ!